

ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη της γνωμοδότησης του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων επί των προτάσεων αποφάσεων του Συμβουλίου για τη σύναψη και την υπογραφή συμφωνίας μεταξύ του Καναδά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τη διαβίβαση και επεξεργασία δεδομένων από τις καταστάσεις με τα ονόματα των επιβατών (PNR)

(Το πλήρες κείμενο της παρούσας γνωμοδότησης διατίθεται στα αγγλικά, στα γαλλικά και στα γερμανικά μέσω του δικτυακού τόπου του ΕΕΠΔ στη διεύθυνση <http://www.edps.europa.eu>)

(2014/C 51/06)

I. Διαβούλευση με τον ΕΕΠΔ

1. Στις 19 Ιουλίου 2013 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε προτάσεις αποφάσεων του Συμβουλίου για τη σύναψη και την υπογραφή συμφωνίας μεταξύ του Καναδά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τη διαβίβαση και επεξεργασία δεδομένων από τις καταστάσεις με τα ονόματα των επιβατών⁽¹⁾ (στο εξής: «οι προτάσεις»), οι οποίες περιέχουν το κείμενο της προτεινόμενης συμφωνίας μεταξύ του Καναδά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: «η συμφωνία»). Οι προτάσεις διαβιβάστηκαν στον ΕΕΠΔ στις 23 Ιουλίου 2013.

2. Ο ΕΕΠΔ είχε επίσης την ευκαιρία να εκφράσει τη γνώμη του πριν από την έκδοση των προτάσεων. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι ζητήθηκε η γνώμη του. Ωστόσο, επισημαίνει το γεγονός ότι οι προτάσεις του δεν κατέστη δυνατόν να ληφθούν υπόψη, καθώς ζητήθηκαν μετά το πέρας των διαπραγματεύσεων. Η παρούσα γνωμοδότηση βασίζεται στα σχόλια που διατυπώθηκαν επ' ευκαιρία εκείνης της διαβούλευσης.

II. Γενικές παρατηρήσεις

3. Σύμφωνα με παλαιότερες τοποθετήσεις του⁽²⁾, ο ΕΕΠΔ αμφισβητεί την αναγκαιότητα και την αναλογικότητα των συστημάτων φακέλων PNR και των μαζικών διαβιβάσεων δεδομένων PNR σε τρίτες χώρες. Τόσο ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και η ευρωπαϊκή σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών απαιτούν την τήρηση των αρχών της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας για την επιβολή οιασδήποτε περιορισμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων, περιλαμβανομένων των δικαιωμάτων του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής και της προστασίας των δικαιωμάτων προσωπικού χαρακτήρα⁽³⁾. Σύμφωνα με τη νομολογία, δεν αρκεί να είναι συναφείς και πρόσφοροι οι λόγοι τους οποίους επικαλείται η

⁽¹⁾ COM(2013) 529 τελικό.

⁽²⁾ Βλ. γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων, της 9ης Δεκεμβρίου 2011, επί της πρότασης απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τη σύναψη της συμφωνίας μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη χρήση και τη διαβίβαση των φακέλων επιβατών (φάκελοι PNR) στο Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας των Ηνωμένων Πολιτειών, ΕΕ C 35 της 9.2.2012, σ. 16· γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων, της 15ης Ιουλίου 2011, περί της πρότασης απόφασης του Συμβουλίου για τη σύναψη της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Αυστραλίας για την επεξεργασία και τη διαβίβαση, από τους αερομεταφορείς, δεδομένων από τις καταστάσεις επιβατών (Passenger Name Record — PNR) προς την Υπηρεσία Τελωνείων και Προστασίας των Συνόρων της Αυστραλίας (Australian Customs and Border Protection Service), ΕΕ C 322 της 23.12.2011, σ.1· γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων, της 25ης Μαρτίου 2011, επί της πρότασης οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη χρήση των δεδομένων που περιέχονται στους φακέλους επιβατών (δεδομένα PNR) για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και άλλων σοβαρών εγκλημάτων· γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων, της 19ης Οκτωβρίου 2010, σχετικά με τη γενική προσέγγιση για τις διαβιβάσεις δεδομένων από τις καταστάσεις με τα ονόματα των επιβατών (PNR) σε τρίτες χώρες· γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων, της 20ής Δεκεμβρίου 2007, όσον αφορά το σχέδιο πρότασης απόφασης-πλαίσιο του Συμβουλίου για τη χρήση των δεδομένων των καταστάσεων με τα ονόματα των επιβατών (PNR) με σκοπό την επιβολή του νόμου, ΕΕ C 110 της 1.5.2008, σ. 1· γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων, της 15ης Ιουνίου 2005, που αφορά την πρόταση για απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της κυβέρνησης του Καναδά που θα αφορά την επεξεργασία των εκ των προτέρων πληροφοριών σχετικά με τους επιβάτες (API) και των καταστάσεων με τα ονόματα των επιβατών (PNR), ΕΕ C 218 της 6.9.2005, σ. 6 (όλες οι ανωτέρω γνωμοδοτήσεις διατίθενται στη διεύθυνση: <http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/cache/bypass/Consultation/OpinionsC>). Βλ. επίσης τις γνώμες της ομάδας εργασίας του άρθρου 29 σχετικά με τη χρήση των δεδομένων των καταστάσεων με τα ονόματα των επιβατών, οι οποίες είναι διαθέσιμες στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/workinggroup/wpdocs/index_en.htm#data_transfers

⁽³⁾ Βλ. άρθρα 7, 8 και 52 παράγραφος 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ C 83 της 30.3.2010, σ. 389), καθώς και το άρθρο 8 της ευρωπαϊκής σύμβασης για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (ETS αριθ. 5), Συμβούλιο της Ευρώπης, 4.11.1950.

δημόσια αρχή προκειμένου να αιτιολογήσει την επιβολή ενός τέτοιου περιορισμού⁽¹⁾, αλλά πρέπει επίσης να αποδειχθεί ότι δεν υφίστανται άλλες, λιγότερο παρεμβατικές μέθοδοι για την επίτευξη του ίδιου σκοπού⁽²⁾. Μέχρι στιγμής δεν έχουν υποπέσει στην αντίληψη του ΕΕΠΔ πειστικά στοιχεία τα οποία να αποδεικνύουν την αναγκαιότητα και την αναλογικότητα της μαζικής και καθημερινής επεξεργασίας δεδομένων μη ύποπτων επιβατών για σκοπούς επιβολής του νόμου.

4. Παρόλα αυτά, ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για τις εγγυήσεις προστασίας των δεδομένων οι οποίες περιλήφθηκαν στη συμφωνία. Ωστόσο, εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι η περίοδος διατήρησης των δεδομένων PNR έχει αυξηθεί σε σχέση με την προηγούμενη συμφωνία PNR με τον Καναδά.

5. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει επίσης την ικανοποίησή του για τις προσπάθειες που κατέβαλε η Επιτροπή όσον αφορά την εποπτεία και την αποκατάσταση βάσει των περιορισμών που απορρέουν από τη φύση της συμφωνίας. Ωστόσο, εκφράζει τον προβληματισμό του σχετικά με τους περιορισμούς οι οποίοι επιβάλλονται όσον αφορά την έκταση του δικαστικού ελέγχου, καθώς και για το γεγονός ότι η διοικητική αποκατάσταση παρέχεται σε ορισμένες περιπτώσεις από μια εσωτερική αρχή η οποία δεν απολαύει λειτουργικής ανεξαρτησίας. Εκφράζει επίσης αμφιβολίες όσον αφορά την προσφορότητα της εκτελεστικής συμφωνίας για τη διασφάλιση επαρκών και λυσιτελών δικαιωμάτων στα υποκείμενα των δεδομένων.

6. Η συμφωνία ρυθμίζει τη χρήση δεδομένων PNR τα οποία διαβιβάζονται στην «καναδική αρμόδια αρχή» από αερομεταφορείς της ΕΕ και άλλους αερομεταφορείς που εκτελούν πτήσεις από την ΕΕ⁽³⁾. Ο ΕΕΠΔ συνιστά να ζητηθεί από την καναδική πλευρά η ρητή διαβεβαίωση ότι καμία άλλη καναδική αρχή δεν επιτρέπεται να έχει άμεση πρόσβαση σε δεδομένα PNR ή να ζητεί τη διαβίβαση τέτοιων δεδομένων από τους συγκεκριμένους αερομεταφορείς, καταστρατηγώντας με τον τρόπο αυτόν τη συμφωνία.

IV. Συμπεράσματα

47. Σύμφωνα με παλαιότερες τοποθετήσεις του, ο ΕΕΠΔ αμφισβητεί την αναγκαιότητα και την αναλογικότητα των συστημάτων φακέλων PNR και των μαζικών διαβιβάσεων δεδομένων PNR σε τρίτες χώρες. Αμφισβητεί επίσης την επλεγειόσα νομική βάση και συνιστά όπως οι προτάσεις βασιστούν στο άρθρο 16 της ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 218 παράγραφος 5 και παράγραφος 6, στοιχείο α) της ΣΛΕΕ.

48. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει επίσης τον προβληματισμό του σχετικά με το περιορισμένο πεδίο εφαρμογής μέτρων ανεξάρτητης διοικητικής αποκατάστασης και πλήρους δικαστικής αποκατάστασης πολιτών της ΕΕ οι οποίοι δεν διαμένουν στον Καναδά. Επιπλέον, αμφισβητεί την προσφορότητα της εκτελεστικής συμφωνίας για την επίτευξη των στόχων αυτών. Συνιστά επίσης να ζητηθεί από την καναδική πλευρά η ρητή διαβεβαίωση ότι καμία άλλη καναδική αρχή δεν επιτρέπεται να έχει απευθείας πρόσβαση σε δεδομένα PNR ή να ζητεί τη διαβίβαση δεδομένων PNR από τους αερομεταφορείς τους οποίους αφορά η συμφωνία.

49. Όσον αφορά τις επιμέρους διατάξεις της συμφωνίας, ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για τη συμπερίληψη εγγυήσεων περί προστασίας των δεδομένων. Ωστόσο, η συμφωνία πρέπει:

- να αποκλείει εντελώς την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων
- να προβλέπει τη διαγραφή ή την ανωνυμοποίηση των δεδομένων αμέσως μετά την ανάλυσή τους και εντός 30 ημερών το πολύ από τη λήψη τους, εν πάση δε περίπτωση να μειώσει τη διάρκεια και να αιτιολογήσει την προτεινόμενη περίοδο διατήρησης των δεδομένων, η οποία έχει παραταθεί σε σχέση με την προηγούμενη συμφωνία PNR με τον Καναδά
- να περιορίζει τις κατηγορίες των υπό επεξεργασία δεδομένων PNR
- να προβλέπει ρητά ότι η γενική εποπτεία θα ασκείται από ανεξάρτητη αρχή.

50. Επιπλέον, ο ΕΕΠΔ συνιστά να αποσαφηνισθούν τα ακόλουθα θέματα, είτε στη συμφωνία είτε στα συνοδευτικά έγγραφα:

- να προσδιορίζεται συσταλτικά και με μεγαλύτερη σαφήνεια το εννοιολογικό πλαίσιο το οποίο καθορίζει τους σκοπούς της συμφωνίας
- να αποσαφηνίζονται οι δυνατοί τύποι «νόμιμης» διάκρισης

(1) Βλ. Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 2008, S. και Marger κατά του Ηνωμένου Βασιλείου.

(2) Βλ. Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-92/09 και C-93/09, Volker und Markus Schecke GbR και Hartmut Eifert κατά Land Hessen and Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung.

(3) Βλ. Αιτιολογική έκθεση της πρότασης και άρθρο 3 παράγραφος 1 της συμφωνίας.

- να προβλέπεται υποχρέωση κοινοποίησης των παραβάσεων οι οποίες αφορούν δεδομένα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στις αρχές προστασίας δεδομένων
- να συμπληρωθούν οι διατάξεις περί διαφάνειας
- να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής της απαγόρευσης της λήψης αποφάσεων αποκλειστικά βάσει αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, ώστε να καλύπτει το σύνολο των αποφάσεων που θίγουν τους επιβάτες δυνάμει της συμφωνίας
- να προσδιορίζονται οι καναδικές αρχές στις οποίες επιτρέπεται η περαιτέρω διαβίβαση δεδομένων PNR, να θεσπισθεί η πρόσθετη απαίτηση της προηγούμενης άδειας δικαστικής αρχής ή της ύπαρξης άμεσης απειλής, να προβλέπεται υποχρέωση συμπερίληψης πρόσφορων εγγυήσεων προστασίας δεδομένων στις συμφωνίες ή στις ρυθμίσεις με άλλες χώρες ή αρχές οι οποίες λαμβάνουν δεδομένα, καθώς και η κοινοποίησή τους στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στις αρχές προστασίας δεδομένων της ΕΕ
- να απαριθμούνται οι συναφείς αρχές και να θεσπισθούν αποτρεπτικές κυρώσεις για τη μη συμμόρφωση προς τη συμφωνία
- να προσδιορίζονται οι μηχανισμοί που επιτρέπουν στους μη διαμένοντες στον Καναδά να ζητήσουν δικαστικό έλεγχο της υπόθεσής τους βάσει του δικαίου του Καναδά
- να διευκρινίζεται αν το δικαίωμα δικαστικού ελέγχου μπορεί να ασκηθεί ακόμα και στην περίπτωση που η σχετική απόφαση ή ενέργεια δεν έχει κοινοποιηθεί στον ενδιαφερόμενο, ιδίως εάν έχουν παραβιασθεί διατάξεις της συμφωνίας πέραν εκείνων που σχετίζονται με την πρόσβαση και τη διόρθωση/αναγνώριση
- να διευκρινίζεται σε ποιο «άλλο μέσο προστασίας, περιλαμβανομένης της αποζημίωσης» αναφέρεται το άρθρο 14 παράγραφος 2
- να καθορίζεται η συχνότητα των ελέγχων εκτέλεσης της συμφωνίας και το περιεχόμενό τους (το οποίο πρέπει να περιλαμβάνει αξιολόγηση της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας της συμφωνίας). Επίσης, να προβλέπεται ρητά η συμμετοχή των αρχών προστασίας δεδομένων της ΕΕ στο κλιμάκιο ελέγχου.

Βρυξέλλες, 30 Σεπτεμβρίου 2013.

Peter HUSTINX

Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων
